

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Innspill til utredning av helhetlige forvaltningsplaner for natur

Vi viser til innspillsmøtet om helhetlige forvaltningsplaner for natur og takker for muligheten til å komme med et skriftlig innspill.

Om konseptet og innspill til videre prosess

Norges Skogeierforbund mener det er bra at departementet i innspillsmøtet, gir klart uttrykk for at man i førsteomgang vil utrede om det er hensiktsmessig å utarbeide helhetlige forvaltningsplaner for natur.

Det er også bra at man har forståelse for at det i motsetning til havområdene er privat eiendomsrett på landareal og at forholdet til den private eiendomsretten skal utredes.

Før man iverksetter det vi tror kan bli en svært ressurskrevende byråkratisk prosess med å lage helhetlige forvaltningsplaner for natur, mener vi Klima- og miljødepartementet i dialog med andre departementer som regulerer arealbruk og stimulerer til bruk av natur, bør utrede:

1. om man generelt sett har en utfordring med manglende helhetssyn i forvaltning av natur i Norge og/eller om det er en utfordring knyttet til enkelte sektorer eller typer arealbruk.
2. hvorvidt dagens juridiske og økonomiske virkemidler i sum sørger for en god helhetlig forvaltning av natur, tatt i betraktning de behov vi mennesker har for areal og produkter fra naturen og de mål vi har på andre områder, som for eksempel klimamål.

De positive erfaringene departementet har gjort seg med arbeidet med vannforvaltningsområder, er etter vår vurdering ikke direkte overførbare til terrestrisk natur. I vannforvaltningsområdene har man geografisk avgrensede områder, relativt lett identifiserbare påvirkningsfaktorer og objektive mål for tilstand basert på fysiske prosesser og vannkjemi.

En av utfordringene når man beveger seg fra vurdering av vannkvalitet i ferskvann til terrestrisk natur, er at vurderingen av hva som er god økologisk tilstand blir mindre objektiv og målbar. Etter vår vurdering vil det være tilnærmet umulig å objektivt identifisere terskelnivåer for inndeling i økologisk tilstand. Definisjonen av god økologisk tilstand vil også være helt prisgitt hva man setter som referansetilstand. Både terskelverdier og referansetilstand vil innebære at det gjøres en rekke subjektive valg.

Ut ifra den informasjonen som er gitt i forbindelse med innspillsmøtet er det noe uklart for Skogeierforbundet hvordan man eventuelt har tenkt å vurdere naturens tilstand og etter hvilke kriterier. Vi er kjent med at Klima- og miljødepartementet har utnevnt et ekspertråd som skal foreslå «naturvitenskapelige indikatorer og kriterier for økologisk tilstand i norske økosystemer som minimum klargjør hva som er «god økologisk tilstand». Med utgangspunkt i ekspertgruppens forslag til «fagsystem for fastsetting av god økologisk tilstand» mener vi det er flere grunnleggende utfordringer for bruk av dette i praktisk forvaltning.

Valg av referansetilstand er avgjørende. For skog er referansetilstanden i dette forslaget satt til en tilstand som forutsetter en ubetydelig menneskelig påvirkning og hvor naturlige prosesser er dominerende. Forutsatt at det bor mennesker i Norge som har et behov for det fornybare råstoffet skogen leverer, bruk av skogarealer og vern mot naturfarer som skogbrann, vil det være umulig å komme nær en slik tilstand.

En annen utfordring er at tilstanden i ulike hovedøkosystem gjensidig vil påvirke hverandre avhengig av tiltak. Et eksempel på dette er forholdet mellom «hovedtypene» åpent lavland og skog. Åpent lavland er i all hovedsak arealer som tidligere har vært skog, men som er avskoget og over lang tid har vært utnyttet til beite og høsting av fôr. At disse arealene ikke lenger er skog medfører at skogen i Norge er lenger unna en tenkt naturtilstand og med det får en redusert økologisk tilstand. Går disse arealene over tid tilbake til skog som en del av en naturlig suksesjonsprosess vil skogen komme nærmere enn tenkt naturtilstand og få bedre økologisk tilstand, mens åpent lavland vil få redusert økologisk tilstand som følge av de samme prosessene.

Eksempelet viser at det selv innen vurdering av økologisk tilstand for ulike «hovedtyper» natur vil være «interessekonflikter» eller avveininger av hva som er viktig.

Helhetlig forvaltning av skognaturen

For å kunne mene noe om behovet for nasjonale forvaltningsplaner for natur ser Skogeierforbundet behov for å gjøre kort gjøre greie for hvordan vi mener helhetssynet er ivaretatt i dagens skogforvaltning og hvilke resultater det har gitt.

Skogbruket er regulert gjennom skogbruksloven med tilhørende forskrifter.

Skogbrukslovens formål er å sikre en bærekraftig forvaltning av skogressursene i landet, aktiv lokal og nasjonal verdiskaping og sikre det biologiske mangfoldet, hensyn til landskapet, friluftslivet og kulturverdiene i skogen. Formålet med skogbruksloven er med det å sikre en helhetlig forvaltning av norsk skognatur. I tillegg finnes det en rekke sektorovergrepene lover og forskrifter med føringer som innvirker på hvordan skogarealer brukes og vernes.

I naturpanelets (IPBES) rapport om naturmangfoldet lagt frem 6. mai trekkes sertifisering frem som et viktig virkemiddel for å møte globale utfordringer på naturmangfoldområdet.

I Norge er tilnærmet 100 % av tømmeret som selges miljøsertifisert. Miljøstandardene er utviklet og utvikles på bakgrunn av en avveining mellom hensyn til økonomi, økologi og sosiale verdier. I miljøstandardene styrkes den helhetlige tilnærmingen til forvaltning av norsk skognatur. Dette skjer både gjennom styrking og konkretisering av kravene i lov og forskrift og gjennom krav til hensyn på tvers av enkelteierdommer. Et eksempel på det sistnevnte er prosessen med miljøregistrering i skog og avsetting av viktige livsmiljøer for rødlistearter i nøkkelbiotoper. Her gjennomføres det en registrering på tvers av eiendommer og det gjøres en faglig vurdering av hvordan man kan fange opp et tilstrekkelig antall av de ulike livsmiljøene i skoglandskapet på tvers av eiendomsgrenser for et større geografisk område.

Sertifiseringskrav er underlagt internrevisjon og revisjon med ekstern og uavhengig revisor. Eventuelle avvik utbedres og rutiner forbedres. Gjennom sertifisering har skogbruket en dialog med miljøorganisasjoner, miljømyndigheter, landbruksmyndigheter og representanter for sosiale verdier knyttet til skog. Nasjonale standarder for skogforvaltning revideres hvert 5 år i lys av ny kunnskap. I tillegg til å være en arena for dialog mellom ulike interesser har sertifiseringssystemene skapt et sterkt og bredt eierskap til bærekraftig og helhetlig forvaltning av skognaturen på tvers av interesser.

Målbar forvaltning og gode resultater

En viktig kilde til kunnskap om skogen er Landsskogtakseringens arealrepresentative statistikk. Den gir et unikt og presist mål på utvikling i skogtilstanden. Statistikk herifra viser at vi i løpet av de siste 100 årene har klart å balansere hensynet til klima, økonomi og biologisk mangfold på en god måte. I løpet av de siste 100 årene har vi tredoblet mengden tømmer i norske skoger. Det innebærer at vi har økt ressursgrunlaget, men også at vi bidrar med en nettobinding av karbon som tilsvarer om lag halvparten av Norges klimagassutslipp. Samtidig har det blitt betydelig mer av så å si alle viktige livsmiljøer for sjeldne og truede arter i skog. Det har blitt mer gammel skog, mer død ved for alle treslag og nedbrytningsfaser og mer lauvskog. Denne utviklingen gjenspeiles også i en positiv utvikling for mange av de skoglevende arter på rødlista.

Konklusjon

Skogeierforbundet har vanskelig for å se hva man vil oppnå av gevinster ved utarbeidelse av helhetlige forvaltningsplaner for natur, som man ikke kan oppnå på en bedre og mer ressurseffektiv måte med eksisterende juridiske og økonomiske virkemidler, forvaltningsapparatet og frivillige sertifiseringsordninger.

Etter vår vurdering vil en sentralt utarbeidet «helhetlig forvaltningsplan for natur» innebære en sentralisering av beslutningsmakten for forvaltning av natur. Vi frykter at dette kan føre til en mer skjematisk forvaltning av natur, med mindre mulighet for å skape gode helhetsløsninger lokalt og regionalt. Det vil også kunne frata

sektormyndigheter og næring det eierskapet man i dag har til en bærekraftig forvaltning naturressursene og naturens mangfold.

En forvaltningsplan med mål som baseres på en tilstandsbeskrivelse som ikke hensyntar de behov vi mennesker har for areal og de produkter vi får gjennom bærekraftig bruk av naturen, vil vi etter vår vurdering være lite egnet som verktøy for å iverksette tiltak for helhetlig forvaltning av naturen.

Om departementet ser områder innen skogforvaltningen i Norge som man mener kan forbedres ut ifra hensynet til en helhetlig forvaltning av naturen, imøteser vi en dialog om dette.

Med hilsen for Norges Skogeierforbund

Nils Bøhn

Hans Asbjørn Sørli

Dokumentet er elektronisk godkjent